

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מה

עין משפטי נר מצוה

מכור. הוא לרד"א: סקדישו מוקדש. ונפקא מיניה דלי מיתהגי מיניה מעל: מוחזר. והא"ג דסקלי ליה צי דינא הוי שומר פטור דהא כשהחזירו שור מעליה הוא: אינו מוקדש. ולאו ברסותיה דמריה קאי לאקדושיה: אין אומרין באיסורי הנאה פרי שלך לפניך. ונפקא מיניה לגזול חמץ ועבר עליו תורה אור

מכור. פי' בקונטרס לרד"א ומשנגמר דינו אינו מכור דלחור בהנאה ואפילו ר"ח דמפרש דמחייב לא מיתסר מ"מ הרי חסור להסכותו לענות דינו ובמהדורה אחת פרש"י מכרו מכור דלחור ליה מוכר היה לך לשוחטו כיון שידעת שהרג ואת הוא דלפסדת

[ע"י תוס' סנהדרין (ע"ג): ד"ה כבוד ותוספת זכמים ע"י ד"ה אפי"י]
ע"א א מ"י פ"ג מהל' גזילה ואידיה הלכה ד' סמך עשין ע"י ע"ש ע"י סמך עשין א :

[קדושין מו:]

ע"ב א מ"י פ"א מהל' מקדש מ"מ הלכה י סמך עשין מ :

ע"ג ד מ"י פ"ג מהל' הלכה ד סמך ע"י ע"ש ע"י סמך ע"י ס"י ס"ו :

לקמן ע"ל מה: [כתובות ע"ג]

[ג"ע] מה: [ע"י]

הגהות הב"ח (פ) תוס' ד"ה השת"א וכו' לפי דמיו דרכה וכו' :

מכור הקדישו מוקדש שחטו בשרו מותר החזירו שומר לבית בעליו מוחזר משנגמר דינו מכרו אינו מכור הקדישו אינו מוקדש שחטו בשרו אסור החזירו שומר לבית בעליו אינו מוחזר *ר' יעקב אומר אף משנגמר דינו החזירו שומר לבעליו מוחזר לימא בהא קמפילגי דרבנן סברי אין אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך ורבי יעקב סבר אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אמר רבה דכולי עלמא *אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך דא"כ נפלוג לענין המין בפסח אלא הכא בגומרין דינו של שור שלא בפניו קמפילגי דרבנן סברי י"אין גומרין דינו של שור אלא בפניו דאמר ליה אי אהדרתיה גיהלי הוה מערקנא ליה לאגמא השתא אחפשתייה לתוראי בידא דלא יכילנא לאשתעווי דינא בהדיה ור' יעקב סבר גומרין דינו של שור שלא בפניו דאמר ליה סוף סוף מיגמר הווי גמרי ליה לדינא מאי טעמא דרבנן *השור יסקל וגם בעליו יומת *כמיתת הבעלים כך מיתת השור מה בעלים בפניהם אף שור בפניו ור' יעקב בשלמא בעלים בני טענה נינהו אלא שור בר טענתא הוא: *מסרו לשומר חנם ולשוואל כו': חנו רבנן ארבעה נכנסו תחת הבעלים ואלו הן שומר חנם והשוואל נושא שבר והשובר הרגו תמין נהרגין ופטורין מן הכופר מועדין נהרגין ומשלמין את הכופר והייבין להחזיר דמי שור לבעליו חוץ משומר חנם אמרי היכי דמי אי דנשריה אפילו כולהו נמי ליפטרו ואי דלא נשריה אפילו שומר חנם נחייב אמרי הכא במאי עסקינן דנשריה ישמירה פחותה ולא נשריה ישמירה מעולה שומר חנם בלתי לו שמירתו הנך לא בלתי שמירתן אמרי כמאן אי ברבי מאיר דאמר

אנפשא ולא הוי מקח טעות וא"ת וסיפא כשנגמר דינו דקתני שור מכור מסתמא יודע שנגח ומשנגמר דינו דומיא דרישא שידעת שהרג וא"כ ליהי מטות מהנה כמו במקדש לחותמו *ו"ל שאין הכל בקיאות צדין שור הסקל וסבור שיכול להסכותו לעשות צו מלאכתו או אפילו לשחטו כבוד דשרי: דאם כן ליפלוג בחמץ בפסח. פ"ה ואין ק"ל בהגוזל הרי שלך לפניך דקתני צדייתא גזול חמץ ועבר עליו הפסח שור והחזירו עד שלא נגמר דינו אומר לו הרי שלך לפניך אבל משנגמר דינו לא והאי סברא לרבנן הוא דשמעינן לה וקתני דבחמץ בפסח מודו וקשה לפירושו דסוגיא דהכא איתא נמי התם בהאי שמעתא ומוכח התם דרבה שרחה ואמר דכ"ע אומרים באיסורי הנאה הרי שלך לפניך מדלא פליגי בחמץ בפסח לא היה יודע אותה צדייתא אלא רבה בר שמואל הציחה ואמר ליה רב חסדא אי שמעתא ליה לא תימא ליה ואר"י דדייק מדלא פליגי בחמץ שלא הייתי יכול לעשות ולהעמיד מחלוקתם במילתא אחריית :

השתא התפסחה לתוראי. פי' הקונטרס התפסחה צידים שמסרו לצ"ד לדגו כסקילה ולכך אין יכול לומר לו הרי שלך לפניך לפי שהתפסחו צידים והשתא לפי זה נכלל להעמיד כל הבבא דמתני' בהגוזל קמא (לקמן ד' נ"ז) כרבנן דרבי יעקב לפי דהוי (ה) דרבא שור היואל לייסקל דקתני במתני' דהתם דא"ל הרי שלך לפניך כגון שהפסחו צ"ד מאלהין ומיהו רש"י פי' שם שאין מעמיד כרבנן רק רישא אבל הסיפא דשור היואל לייסקל דמתניתין לא איתא כרבנן אלא כר' יעקב דוקא וזה פי' משום שרואה להעמיד שור

גליון הש"ס תוס' ד"ה מכור כו' . דמחייב לא מתסר . פי' זכמים ע"ל ע"ה תור"ה אפילו :

להתחזק בשמירתו ודי בכך ולאו פשיעה היא הלכך לגבי צעלים פטור מדמי שור דהא כג"י חייב ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח שהוא היזק ניכר אפילו תפסד ע"י שבה לידם אלא כאלו גמרו דינו שלא בפניו חשיב לפי שגם אז היה נאכסר והוי היזק שאין ניכר ולכן יכול לומר לו הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח ואי אהדרתיה לאו נתינת טעם הוא שהיה יכול להצילו ע"י כך שאין תלוי בזה כמו שפ"ה אלא כלומר לא היו גומרין דינו שלא בפניו ועכשיו גרמת שנתפס צידים וגומרין דינו ע"י מה שגפול צידים וכיון שגפול ולא תוכל לומר הרי שלך לפניך וכן משמע בהניזקין (גיטין ד' נ"ג) דבהזק ניכר אין יכול לומר הרי שלך לפניך דפרין ממתי' דגזול מטבע ונפסל כו' ואי חלמרת היזק שאין ניכר שמיא היזק פי' משום דהניזק כאלו ניכר אמאי אומר ליה הרי שלך לפניך גזול הוא וממונא מעליה צדי ע"ש וזה מומן בגזול כיון שהחשבו כאלו ההיזק ניכר כיון שאין לך שיעור גדול מזה אילו היה ניכר וישר חס דמוזיק ברשות שומר אפילו קודם גמר דין אם חזירו שומר לבעלים לא יפטור בכך כיון דמוזיק ע"י פשיעה שומר ונפל ברשות היזק להחליט לו מיד לר"ע להשתעבד צו ולרבי ישמעאל לגבות מגופו והוה ליה היזק ניכר שהוא מופסד שגפול ברשות אחרים ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו שיכול לומר בשור שהרג אפילו לאחר גמר דין לר' יעקב ולרבנן קודם גמר דין ובחמץ ל"ע: אר"א שור בר טענה הוא. ואפילו דרשינן בעלמא כמיתת בעלים כך מיתת השור לכך מילתא אין סברא לזורשו: ק"י משומר חנם. הוא הדין דהוה מני למימר כולן פטורין בשמרו שמירה מעולה חוץ משואל דחייב בצונסים: אפ"ר כולהו נמי ליפטרו. ושואל גופיה נהי דחייב לשלם דמי שור לבעלים מ"מ כופר אין משלם: בחוקת

י"ל כשמתפס

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מסורת
הש"ס

עד א מיי' פ"א מ"ח
שכרות הלכה ב
כמג עשין פ פט עוש"ע
ח"מ סימן טז הע"ף א :

עד ב עוש"ע ח"מ ט"ו
ש"ז סעיף ח עינין
מיי' פ"ד מ"ה"ל נקי'
מזמן הלכה י ובהשגות
ובגמ"מ ובל"מ :

עו ג מיי' פ"ו מהלכות
נוקי עומן הלכה א
כמג עשין סו טור ש"ע
ח"מ ט"ז סעיף א :

עד ד מיי' ט"ז הלכה
ב עינין מהלכות
ובגמ"מ ובל"מ סמג ט"ז :

עוד א מיי' פ"א מ"ח שכרות הלכה ב כמג עשין פ פט עוש"ע ח"מ סימן טז הע"ף א :
עד ב עוש"ע ח"מ ט"ו ש"ז סעיף ח עינין מיי' פ"ד מ"ה"ל נקי' מזמן הלכה י ובהשגות ובגמ"מ ובל"מ :
עו ג מיי' פ"ו מהלכות נוקי עומן הלכה א כמג עשין סו טור ש"ע ח"מ ט"ז סעיף א :
עד ד מיי' ט"ז הלכה ב עינין מהלכות ובגמ"מ ובל"מ סמג ט"ז :
פחותה ור"ת ברם בד"ל מאיר בחזקת שימור ובלדרי יהודה לאו בחזקת שימור ולפי הגיר' הכי פירושו מאי טעמא דר' מאיר קסבר סתם שוורים בחזקת שימור תשיבי לבעלים שסבורין הבעלים שאין דרכן להזיק ועל כן חזיקו חוששין לשומרים וטעמא דר"י סתם שוורים לאו בחזקת שימור תשיבי לבעלים ונמרי להו שמירה פחותה ולקך גירסא הוי פירוש חזקה שימור דהכא כחזקת שימור דלפ"ק ומיהו צין לר"מ צין לר"י סברי שפיר פלגא נוקא קנסא : **והא** מיבעי ליה ללאו . נראה בגירסת הספרים דגרסי והא חזק מיבעי ליה לגופיה כלומר לריבוי אחר ריבוי : **ר"א** פטר ר"י אלא דהעדאה שבו . מסבירא אומר כן דאטו משום שנעשה מועד גרע ויפטר אפילו מח"נ בשמירה פחותה וה"ל התינה לחומרא דהית לן למימר דז תמות בחקומה עומדת מסבירא דכפריתיה אלא לקולא דאין משתלם אלא מגופו *ואין מעמידין אפוטרופוס *מגלן וי"ל הוציל דלריבין אנו לומר דז תמות בחקומה עומדת לחומרא ה"ל לקולא ומיהו ליפטר כהדולתו למ"ד פלגא נוקא קנסא לאו דאחרין בחקומה עומדת *לכיון דלייעד לאו קנסא הוא : **מועד** לקרן ימין . מלינו למימר דדוקא נקט לפי שקרן ימין מוזמן להזיק יותר מקרן של שמאל אבל מועד לקרן שמאל כ"ש דמועד לקרן ימין או שמאל אין מועד ואורחא דמילתא נקט : אלא

[לעיל יח.]
[לעיל עב.]

לעיל לד :

גיליון הש"ס
תוס' ד"ה לא פטר כו'
דכיון דלייעד לאו
קנסא הוא . וכי"כ רש"י
לעיל ג ע"א ד"ה ס"ב
של חזק וחוסי' ט"ז ד"ה
אין מעמידין ועל"מ מ"ה
תוס' ד"ה ולימא ליה :

בחזקת שימור קיימי . אין הפירוש כההיא דפ"ק (ד' טו) גבי פלוגתא דפלגא נוקא קנסא דבחזקת שימור דהתם היינו דאין לריבין שימור שאין דרכו להזיק כמו שן ורגל אבל חזקה שימור דהכא היינו שדרכן בני אדם לשומרו וסתם עובד להו שמירה

דאמר *שוכר כשומר הנם דמי ליתני חוץ משומר הנם והשוכר ואי כר"י דאמר שוכר בנושא שבר דמי ניתני חוץ משומר הנם וכולן במועדין פטורין לענין כופר אמר רב הונא בר חיננא הא מני ר"א היא דאמר אין לו שמירה אלא סבין ולענין שוכר סבר לה כר"י דאמר שוכר בנושא שבר דמי אביי אמר לעולם כר' מאיר וכדמחליף רבה בר אבוה ותני *שוכר כיצד משלם ר"מ אומר *כשומר שבר רבי יהודה אומר כשומר הנם א"ר אלעזר מסר שורו לשומר חנם הזיק חייב הווק פטור אמרי הויב דמי אי דקביל עליה שמירת נוקו אפילו הווק נמי ליחייב ואי דלא קביל עליה שמירת נוקו אפילו הזיק נמי ליפטר אמר רבא לעולם שקיבל עליו שמירת נוקו והבא במאי עסקינן *בגון שהכיר בו שהוא נגחן וסתמא דמילתא דלא אויל איהו ומזיק אחרני קביל עליה דאתי אחרני ומזיק ליה לדידיה לא אסיק אדעתיה : **מתני'** *קשרו בעליו במוסרה ונעל בפניו כראוי ויצא והזיק אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר"מ *רבי יהודה אומר ר"ת חייב ומועד פטור שנאמר *ולא ישמרנו בעליו ושומר הוא זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סבין : **גבי** מאי טעמא דר"מ קסבר *סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימי ואמר רחמנא תם ניהייב דניבעי ליה שמירה פחותה הדר אמר רחמנא ולא ישמרנו גבי מועד דנבעי ליה שמירה מעולה וילף *נגיחה לתם נגיחה למועד ר"י סבר סתם שוורים בחזקת שימור

דאמר שוכר כשומר הנם דמי . בבבא מצינא דהשולל (ד' טז) ונתני חוץ משומר הנם והשוכר : ואי כר"י . היכא דשמרו שמירה פחותה אמאי משלמים כופר האמר ר"י מועד סגי ליה בשמירה פחותה : ר"א פ"א דאמר . במתניתין אין לו שמירה למועד אלא סבין ואפילו שמירה מעולה וכ"ש האי תורה אור

דשמירה פחותה נטריה ומשום הכי משלמין כופר ולענין דמי שור נמי חייבין דעליהן לשומרו שמירה מעולה הוציל ונשאי שבר הן ובדנטריה שמירה מעולה לא מני מוקים לה אפילו לר"א דט"ג לענין כופר חייבין דלא סגי ליה בשמירה מעולה לענין דמי שור לבעלים פטורין דהא נטריהו ומאי הוה להו למיעבד : **וספמא דמילתא** . שור נגחן כי מקבל איניש נטריהו עליה למה שהוה מוחזק מקבל עליה דלא לזיק אחרני אבל דלא לזיקיה אחרני לא מסיק אדעתיה שהרי אין שור מתיבז לנגדו מפחדו : **מתני'** ונעל בפניו כראוי . היינו שמירה פחותה דלת שיכולה לעמוד ברוח מזייה לקמן בהכנס (דף טז) : **ולא ישמרנו בעליו** . כמועד כתיב מיעט הכתוב לשמירה מועטת כדמפרש בגמרא : **אין לו שמירה** . לעומד : **אלא סבין** . ואפילו שמרו שמירה מעולה והפיל הכותל ויזא חייב ושלם מחלוקות דבדר לר"מ בשמירה פחותה חייב ובמעולה פטור ולר"י בפחותה נמי שמת כשור ולר"א במעולה נמי חייב : **גבי** לאו בחזקת שימור קיימי . אין חדס משמר שורו כלל אלא מניחו ויזא : **נגיחה לתם נגיחה למועד** . מגזירה שזו דלבעי נמי חס שמירה מעולה : **סתם שוורים בחזקת שימור קיימי** . אין לך חדס שאינו משמר שורו שמירה פחותה וחייב הכתוב בהם אלא שמירה מעולה בעי הדר כתב כו' : **וכי סימא** . כילף נגיחה נגיחה דתם נמי לסגי ליה בפחותה : **וסא** . לא ישמרנו מצעי ליה ללאו כלומר לגופיה דחס לא שמרו שמירה מעולה ליחייב ודרשין ביה ריבוי אחר ריבוי ומיעוטא דחס מנא ליה : **לום** . מיעוטתיה לפחותה ולא לאחר : **אבל דז תמות בחקומה עומדת** . דלא סגי ליה בפחותה ומשלם חלי נוק : **אליבא דאפן** . כלומר הא ודאי לענין תשלומין לא אנטריף ליה לרב לאשמעינן דלמין נוק שלם ולשמאל שלא הועד לה משלם חלי נוק דהא כי האי גוונא עובא תנן דאפילו מועד לאדם אינו מועד לבהמה וכ"ש מועד לקרן ימין שהוא דז חזקה שבו אינו מועד לשמאל

[לקמן י"ז]
[ש"ס]

כ"מ פ' ט"ז
כ"ה לקמן ט"ז
ש"ס ע"ב

לקמן ט"ז
[עיי' תוס' ד"ה
ש"ס ט"ז ד"ה
קראר]

[לעיל ט"ז]

[לעיל מד.]

[פסחים כ"ג]

[לעיל י"ח]

אלא ודאי רב לענין שמירה אשמעינן ואי אליבא דר"מ הוה חס ומועד לענין שמירה כי הדדי נינהו לא גרסינן אי אליבא דר"מ פשיטא ואי גרסינן הכי מפרש אי אליבא דר"מ ולענין שמירה לא אשמעינן רב דהא אין חילוק בשמירתו אלא לענין תשלומין אשמעינן פשיטא דהא כי האי גוונא עובא תנן : **אלא אליבא דר"י** . ואשמעינן רב דחס שמרו שמירה פחותה ויזא והזיק בקרן ימין שהועד לה פטור דמועד בשמירה פחותה סגי ליה וחס גנח שמאל חייב דחס לא אשמעינן לשמירה פחותה : **מאי אריא קרן שמאל** . דאי גנח חייב חייב חלי נוק כי גנח צימין נמי איכא דז תמות ומועדת חייב פטור ולחלו חייב דהא דז תמות בחקומה עומדת ואשכח דהכא נמי חלי נוק משלם ומאי נפקא לן מדרב : **גם לים דרב ארז** . אלא לגמרי פטר ביה ר"י ואשמעינן רב דכי האי גוונא משכחת דז תמות ומועדת כחד אורא ולענין שמירה דחס שמרו שמירה פחותה והזיק בקרן ימין פטור לגמרי ואם בשמאל משלם חלי נוק : אב

שור שננה ד' וה' פרק רביעי

בבא קמא

מו

עין משפט
ג' סצה

א א ב מו' ס' ט' מה' מקי ממון ב' ד' ז' וכלהו ו סנה עשין סה טו' טע' ח' טימן טעט' טע' ט' ז' ו' טימן ט טע' ט' פ :

ב ג ד ה ו' מ' ט' טע' מהלכות מיבנה ס' ה סנה לזין קע טוש' ט' ח' ס' ל' טע' ט' ב :

אלא טעמא דר"א כדתניא - תימא מהאי טעמא נמי לא חסגי צור בכסוי משום דרבי נתן וי"ל דבור אית ליה תקנתא ספי כשמסכוו כרתוי משור נגקן ועו"ל דלמעיקרא ודאי ס"ד דר"א לענין תשלומין קאמר אבל השתא דמסקינן טעמא כד' נתן לזו לענין תשלומין איירי אלא לגבי אסור בעלמא דאסור לקיימו ואיכא למימר דגבי צור נמי איכא אבל מודה שחס שמרו שמירה מעולה והיוק פטור מיהו בשמירה פחותה ודאי לא סגי' מדאוסר לקיימו ולהכי אמר לעיל (דף מה:) הא מני ר"א היא :

אכל מועד לגמרי לא משכחת לה לזד חסות כלל - לתיחייב חזי נוק :
שלא יגדל אדם כו' - הכי נמי האי לא ישמרטו לא יקימנו הוא :
הדרן עלך שור שננה ארבעה וחמשה
שור שננה חס הפרה ונמצא עוברא כלדה - ומת : ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה - תורה אור

ולא מת מחמת הנגיחה : אם משננחה ומחמת הנגיחה הפילתו : ורביע נוק דחס חייב חזי נוק והאי ולד מוטל בספק הוא וחולקין : וכן פרה שננחה כו' - מפרש בגמ' : ג' אי נמי לני הא - דיכול לומר לשחיטה מכרתיו לך וקף על גב דאיכא למימר זיל כתר רובא רובא לרדיא קובצי והוי מקח טעות אשמעינן מחמתין דהואיל ונקיט מוכר דמי הוה ליה אידך מוליא מחבירו ועלוו הראיה :
לנכסא - לשחיטה דמי רדיא - קרינ' בעל

לקמן ג.

לעיל עו :
במכות מה' :

הדרן עלך שור שננה ד' וה'

שור שננה חס הפרה - זו דברי סומכוס - תימא דכפרק השואל (ב"מ דף ק. ושס*) משמע דלא אמר סומכוס יחלוקו אלא בעומד בלאס גבי המחליף פרה בתמור דפריך בגמרא אמאי יחלוקו ונחזי ברשות דמתן קיימא אמר שמואל בעומדת בלאס ופריך וטקמה בזקפת מרא קיא' הא מני סומכוס היא מדלא אמר אלא משמע דלא הדר ביה משטיא קמא והך דהכא איכא לאוקמי בעומדת בלאס לר"ע דלמא יוחלט השור אבל לר' ישמעאל דמאי לסלק ליה בזווי לא תתישב ארמה היא דהמניח (לעיל דף לה) קשה דייק זאת אומרת תחוקיס עלו חבירי על סומכוס דמשמע החס דלפילו כבדי וכרי קאמר סומכוס דחולקין וחפילו עומד בביתו מדלא חוקי מהגיתין בעומד בביתו או כרבי ישמעאל דלמא ב"מ הוא ומאי לסלוקי בזווי ותימי חפילו כסומכוס :

[ד"ה הא]

הגהות הגר"א
[א] חוס' ד"ס דלפילו כו' ועוד ארי' כו' י"ב וכו' כהלכ' דהר"ש ספ"ז ט"ז אבל כהנ"ס מולק :

גליון הש"ס
חוס' ד"ה דלפילו וכו' ועיי"ל דמ"ד סלג' חוקא קבאי עיין לעיל דף מה ט"ז מוספת ד"ה מודה :

הדרן עלך שור שננה ארבעה וחמשה

שור* ישננה את הפרה ונמצא עוברא בצדה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם משננחה ילדה משלם חצי נוק לפרה ורביע נוק לולד וכן פרה שננחה את השור ונמצא ולדה בצדה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם משננחה ילדה משתלם חצי נוק מן הפרה ורביע נוק מן הולד : ג' אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי סומכוס *דאמר ממון המוטל בספק חולקין אבל חכמים אומרים *זה כלל גדול בדין המוציא מחבירו עליו הראיה למה לי למימר זה כלל גדול בדין אצטרף דאפילו יניוק אומר ברי ומוזיק אומר שמא המוציא מחבירו עליו הראיה אי נמי לכי הא דאחמר *המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן רב אמר הרי זה מקח טעות ושמואל אמר יכול שיאמר לו לשחיטה מכרתיו לך אמאי וניחזי אי גברא רובין לרדיא אי גברא רובין דובין לנכסא לא צריכא לבגבא רובין להא ולהא וניחזי אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסא לנכסא הלא צריכא דאוקיר בישראל וקאי בדמי רדיא אמרי ואי

ב"ב ג.

לעיל לה :
ב"ב ג' נה' ק. [ב"ב קמא.]

ב"ב ג.

אומר שמא - וזה"ל והא מהויה שבועה ואין יכול לישבע הוא שזה מודה במקלח בזק הפרה ובנוק הולד אומר איני יודע ומתוך שאין יכול לישבע משלם כדלמא רבא כפרק השואל (ב"מ דף מה. ושס) ומיהו שמואל לית ליה האי סברא דכפרק כל הנשבעין (שבוטות דף מה. ושס*) *עוד וי"ל דלמ"ד פלגא נזקא וקא חייב ליה מחויב שבועה גדולה מהדאית טעמו מודה בנים פטור [א] ועוד דכרי ר"י דלא דמי כלל דהאי טעמא דמחויב שבועה וכן יכול לישבע משלם פטרס כפרק כל הנשבעין (שס) משום דכתיב שבועת ה' אתיה בן שניהם ולא בין היורשים ומפרש החס כגון שאמר ליה מנה לאכא ביד אביך ואמר ליה חמשים ידענא וחמשים לא ידענא דבאבוה כה"ג מחייב ועל כרחק לריך ליתן טעם למה באב חייב ובירשים פטור דכלא טעמא חין לומר כדלמא החס אי דלמא ליה נ' אית ליה ונ' לית ליה מה לי הוא מה לי אבוה אלא היינו טעמא דבאב חייב לא ידענא דהיה לו לידע חס חייב לו מנה חס אלא לזו אלא יורשיו לא היה להם לידע בזמני דאבוהן ומהאי טעמא אית ליה נמי למיפטר בשמעתין שאין לו לידע דבר זה אם משננחה ילדה או קודם וחי' דהכא משמע לית ליה לרב יהודה ברי עדיף ולקמן כפרק בטרס (דף קיא.) ובהשואל (ב"מ דף טז. ושס*) אמר מנה לי בידך והלא אומר איני יודע רב יהודה ורב הונא מחייבי דברי עדיף ואין לתרץ דהכא משמיה דשמואל קאמר דלא כה"פ דכחובות (דף יב. ושס*) בעי למימר הא דרב יהודה ורב הונא דשמואל היא ולפי איתיה סברא תקשה דשמואל אדשמואל וי"ל כדפרישית לעיל דהס ברי שלו טוב שיועד שיכחיטנו חס הוא משקר וגם אותו יש לו לידע חס חייב לו חס לזו הלכך מדטעין שמא מוכחא זולתא דברי דהאי אמת הוא וכרי עדיף אבל הכא מה שטוען ברי לפי שיועד שזה לא היה בשעת נגיחה וזה טוען שמא טוב שאין לו לידע מש"ה אין ברי עדיף ובכחובות (שס) דבעי למימר הא דרב הונא רב יהודה דשמואל היא ולא מטיק ארעטיה הא דרחי החס במקלח היה יכול להקשות החס דשמואל אדשמואל דהסא פסיק שמואל כ"ג דלמא כאלמנא ביהוה דמשאכסתיי כאלמנא אע"ג דהס חין לבעל לידע מתי כאלמנא בשמעתין מודה שמואל דלא אמר ברי עדיף במקוס שהבירי גרוע אלא שבכמה מקומות יכול לומר וליתעמיך ולא קאמר והיה דבטיה והעלייה (ב"מ דף קסז. ושס*) דהיה אחד מכיר מקלת אביו נטלין ואמר [בגמ' דלודך קאמר איני יודע ופריך לימא תיהו תיובתא דר"ג ומשמע לרבי יהודה ניהא החס וי"ל דרגילות הוא שכל אחד מכיר מקלת אביו וכן מוכח דמוקי לה כגון שיש עסק שבועה ביניהם ואם לא היה לו להכיר אביו לא הייתי אומר מתוך שאין יכול לישבע משלם כדפרישית לעיל והיה דתנן ביט נטלין (ב"ב דף קלד. ושס קלג.) זה אמי חין אלמן ויטול עמו בחלוק ומוקי בגמ' דלמאי איך חין אנו יודעין ודייק זאת אומרת מנה לי בידך והלא אומר איני יודע פטור אע"ג דברי גרוע הוא שאין להם לחזין לידע חס הוא אחיהם דמה יודעים בצאתו שבה ממדינת הים החס בלאו הכי דמי שפיר ואין מושג לומר וליתעמיך ועוד וי"ל דהסא מני' למימר דהכי קאמר זאת אומרת מנה לי בידך והלא אומר איני יודע פטור היכא דהוי ברי גרוע והשמא טוב כעין הדין דמהני' דהסא :

[ד"ה מחזק]

[ד"ה רב הונא]

[ד"ה ומא]

המוציא מחבירו עליו הראיה - משמע מהכא דאין הלכה כסומכוס מדלא ס"ל שמואל כותיה בשמעתין דכל דאליס גבר כפרק חוקת הבתים (ב"ב דף נה. ושס*) יש להאריך בזה : וי"ל להאריך בזה : זה אמי חין אלמן ויטול עמו בחלוק ומוקי בגמ' דלמאי איך חין אנו יודעין ודייק כרבין דלמאי בהמוכר את הספינה (שס דף טז.) מכר הלמד לא מכר הדקדק ולית להו הדמים מודיעים הכא מודו דהני מילי גבי למד דאיכא רובא וחוקה דרובא קרו ללמד למד ולבקר בקר וגם הוא מוחזק ואפילו לפי הספרים דלא גרסי רובא מ"מ לא אחיא דמים לחודיהו ומפקי מחוקה אבל הכא רובא לרדיא וכני ואיכא חוקה כנגד אותו הרוב שהמוכר מוחזק אמינן דמים מודיעים לסייע או לרוב או לחוקה ורש"ס פירש בהעובר פירות (שס דף נה. ושס*) בענין אחר :

[ד"ה ומאי]